

Exkurzia do Slovinska

V akademickom roku 2017/2018 organizovala Katedra etnológie a muzeológie spolu s Katedrou slovanských filológií FiF UK v Bratislave exkurziu do Slovinska, ktorá sa konala v dňoch 19. až 22. apríla 2018. Prvou zastávkou exkurzie bolo mesto Celje. Toto 40-tisícové mesto, tretie najväčšie mesto krajiny, sa nachádza v slovinskom regióne Štajersko. Na programe v Celje sme mali hneď niekoľko bodov – regionálne múzeum, Starý grófsky palác a tiež Fotoateliér Pelikan. Kvôli tomu, že všetko sa nedalo za určený čas stihnúť, dali nám naši vedúci na výber. Väčšina študentov z našej katedry sa rozhodla pre Fotoateliér Pelikan. Fotografické štúdio dostalo názov podľa fotografa Josipa Pelikana (1885 – 1977). Avšak tento fotoateliér nezriadil on sám, ale ešte jeho predchodca Martin Lenz v roku 1899. Múzeom nás previedla sprievodkyňa, ktorá nám ukázala jednotlivé miestnosti – tmavú komoru a miestnosť na retušovanie fotografií, v ktorých sa nachádzali príslušné technické nástroje, zariadenia a, samozrejme, nechýbali ani originálne fotografie. Toto všetko sa nachádzalo na prízemí a na prvom poschodí bol samotný ateliér. Jeho jedinečnosť je v tom, ako nám aj niekoľkokrát prízvukovala sprievodkyňa, že sa ako jediný sklenený ateliér v Slovinsku zachoval v podobe, akú mal na konci 19. storočia. Fotoateliér dodnes funguje ako štúdio, kde, ak máte záujem, vám môžu spraviť fotografiu aj v dobovom odeve.

Pôvodný plán bol taký, že stihneme toto jedno múzeum a prehliadku mesta. Ale keďže boli sme šikovní a cez fotoateliér rýchlo prešli, no určite nie na úkor výkladu a kvality prehliadky, zostal nám čas na obhliadku ďalšieho múzea. V hlasovaní sa rozhodlo o Starom grófskom paláci s umelecko-historickou expozíciou, v ktorom nás najviac lákala predstava, že uvidíme unikátny maľovaný strop z prelomu 16. a 17. storočia. Mnohí sme vyskúšali a ocenili nápad múzea, ktoré myslelo na návštevníkov a umiestnilo do stredu miestnosti stoličky, na ktoré bolo možné si aj ľahnúť a vidieť strop v celej kráse. Stálu expozíciu múzea tvorilo dokopy 12 miestností, z nich každá zachytávala iné historické obdobie, a to od 13. až po 20. storočie, teda od stredoveku až po historizmus. Mohli sme tam vidieť hlavne nábytok, predstavujúci jednotlivé obdobia, sochy, obrazy zbrane či iné bytové zariadenie. Múzeum bolo zaujímavé aj v tom, že myslelo na nevidiacich a niektoré predmety mali kópie, ktorých sa mohli ľudia dotýkať, prípadne si o nich prečítať Braillovým písmom.

No nám ani toto múzeum nestačilo, pretože v prvý deň exkurzie sme boli ešte plní síl, a tak sme sa vybrali aj do posledného múzea na zozname, kde sme stretli odchádzajúcu druhú skupinu, ktorá prešla múzeum so sprievodcom. Toto múzeum sme vzhľadom na mŕňajúci sa čas prešli pomerne rýchlo. Vidieť sme v ňom mohli expozície venované významnému stredovekému šľachtickému rodu celjským grófom, neskôr povýšeným medzi ríšske kniežatá. Boli tu vystavené napríklad ich lebky, zbrane, erby, mince a podobné predmety nájdené pri archeologickom výskume. Avšak nás azda najviac zaujali a pobavili omnoho novšie predmety, ktoré sme si mohli ohmatať a vyskúšať a presunúť sa tak o niekoľko storočí späť: rytierska helma, meč alebo štít.

Druhou zastávkou prvého dňa bolo mesto Žalec, inak nazývané aj mestečko chmeľu. Aj keby ste tento jeho prívlastok nepoznali, určite by ste mu ho sami dali, pretože všade navôkol boli chmeľnice, ktoré lemovali príchod do mesta zo všetkých strán. To už bola predzvesť toho, čo nasledovalo – degustácia pív z pivnej fontány nachádzajúcej sa uprostred mesta v parku.

Mnohí sme si predstavovali striekajúcu fontánu piva, ku ktorej len prideme a načapujeme si toľko piva, koľko len budeme chcieť. Realita bola však taká, že fontána pozostávala zo šiestich „čapovacích veží“ a každá takáto veža nám raz načapovala po deci piva na ochutnávku. Po tomto „degustatívnom“ zážitku nás čakala už iba cesta autobusom do hotela v prístavnom meste Portorož.

Piatok, druhý deň exkurzie, bol vyhradený výlučne na hlavné mesto Slovinska, na takmer 300-tisícovú Lubljanu. Niet sa ani čomu čudovať, pretože Lubljanu je krásne mesto, ktoré ponúka množstvo pamätihodností. Ako prvé sme mali zorganizované stretnutie v Lublanskej univerzite (Univerza v Ljubljani) v Centre pre slovinčinu ako druhý/cudzí jazyk. Vďaka tomu sme mohli nazrieť do priestorov historickej budovy univerzity, kde nám spravili najprv prehliadku reprezentačných priestorov, porozprávali nám o histórii, ale aj súčasnosti najväčšej a najstaršej univerzity v Slovinsku a potom nám spravili prezentáciu o fungovaní Centra a priblížili nám svoju prácu. Univerzita bola založená v roku 1919, je teda rovesníčkou našej Univerzity Komenského. História univerzity približuje múzejná expozícia približujúca jej predstaviteľov, významných absolventov a trojrozmerné predmety (taláre, symboly fakúlt či pamätné medaily).

Z univerzity naša cesta pokračovala naprieč centrom, okolo rieky Lublanica (Ljublanica), Františkánskeho kostola na Prešernovom námestí, cez Trojmostie (Tromostovje) a okolo Tržnice na lanovku vedúcu k Lublanskému hradu. Ten v minulosti neslúžil ako sídlo panovníka alebo iného významného šľachtica, ale skôr ako väznica a vojenská bašta. Preto aj jedna časť stálej expozície bola vytvorená tak, aby pripomínala žalár. Druhá časť bola o trochu zaujímavejšia a bola zameraná na históriu Slovinska prostredníctvom vitrín s predmetmi. Nevšedné bolo to, že niektoré okienka vo vitríne boli otvorené a dalo sa daných predmetov dotknúť, ohmatat' ich. Bolo to šťastie máťúce, pretože niekedy sa nedalo hneď rozpoznať, či sa daný predmet môže chytať, no každopádne to vyvolávalo záujem návštevníkov, pretože mohli zapojiť ďalší, ako len zrakový zmysel. Ani v tomto múzeu sme nemali sprievodcu, ale dostatočne ho nahradila Mgr. Saša Vojtechová Poklač, PhD., ktorá nás expozíciou previedla, čím nám viac priblížila jednotlivé predmety, ku ktorým inak absentovali popisy. Súčasťou hradu je aj vyhládková veža, ktorú sme nemohli vynechať. Všetci sme si ju vyšliapali a následne aj dost' dlho vychutnali výhľad na mesto a okolie, ktorého dominantu tvorili Alpy. Našou poslednou zastávkou na hrade bolo premietanie krátkeho, dvanásťminútového dokumentárneho filmu o histórii hradu v angličtine. Vďaka tomu, že dokument nebol dlhý, bol veľmi vecný a jeho vizuálne spracovanie bolo dost' zaujímavé na to, aby nás zaujalo a zapamätali sme si jeho obsah. Po hrade nás čakal už len rozchod na Dračom moste (Zmajski most) a individuálny program. V rámci neho sme sa mohli najesť, posediť si v hociktorej v mnohých kaviarni, ale hlavne sa dôkladnejšie poprechádzať po centre, vidieť ešte také pamätihodnosti ako Katedrálu sv. Mikuláša, Robbovu fontánu, Slovinské národné múzeum, Slovinskú národnú galériu, Park Tivoli a mnohé iné. Individuálnym programom sa skončil náš deň v Lubljane a čakala nás len cesta autobusom naspäť do hotela.

V tretí, posledný celý deň v Slovinsku, sme mali naplánovanú návštevu múzea ťažby soli z mora (Sečoveljske soline). Ako novinku mali v múzeu solárny vláčik, ktorým nás priviezli do blízkosti zrekonštruovaného domu, kde kedysi bývala rodina ťažiaci soľ a dnes sa tu nachádza múzeum ťažby soli obsahujúce rôzne predmety súvisiace s ťažbou soli a udržiavaním soľných bazénov. Na poschodí domu bol už samotný byt aj s nábytkom, ktorý bol usporiadaný tak, aby čo najvernejšie priblížil, ako to kedysi v dome vyzeralo, keď tam bývala celá rodina, ktorá sa tam v sezóne dočasne presídlila. V tejto časti nám sprievodca priblížil rodinný život,

zatiaľ čo na prízemí nám porozprával o jednotlivých predmetoch a ich využití. Vonku nám sprievodca vysvetlil, ako prebieha samotná tvorba solí, následne jej spracovanie a ťažba.

Zo solín sme si to autobusom zamierili rovno do neďalekého prístavného mesta Koper. V ňom sme absolvovali prehliadku centra, v rámci voľného programu niektorí išli na vyhlídku do veže Katedrály sv. Nazarusa. Okrem toho sme v Koperi mohli vidieť nákladný, ako aj osobný prístav alebo Pretoriánsky palác a Palác Loggia postavené v benátskom gotickom štýle. Po krátkom rozchode sme sa opäť všetci zišli v autobuse a naším posledným cieľom dňa bolo mesto Piran. Tu mnohí z nás opäť riešili dilemu, či si vybrať Múzeum mora, alebo Akvárium. Obe skupiny si svoju voľbu pochvaľovali a ani jedna by svoj výber nemenila, z čoho sa dá usúdiť, že obe atrakcie sa študentom páčili. Piran nie je rovinaté mesto, je postavené na úpätí kopca, na ktorom sa nachádza Kostol sv. Juraja, kam sme sa aj vybrali. Bol odtiaľ nádherný výhľad na more a dokonca sme mohli vidieť Taliansko, ale aj Chorvátsko, keďže Slovinsko má len 47 km dlhé pobrežie. Tento kostol bol posledný spoločný bod programu pre daný deň. Tí, čo už boli unavení, mohli ísť na hotel, niektorí sa išli kúpať do bazénov, iní sa šli opaľovať na pobrežie a my „vytrvalci“ sme ešte navštívili mestské hradby.

V posledný deň exkurzie bola dohodnutá prehliadka jedného z najzaujímavejších slovinských hradov, Predjamského hradu. Ako už napovedá názov (jama = jaskyňa), hrad je vstavaný do vápencovej skaly vo výške 123 m, v ktorej ďalej pokračuje jaskynný systém. Tvoria ho teda dve časti, jedna postavená ľuďmi a druhá, staršia, vytvorená prírodou. Prehliadka hradu aj so sprievodkyňou netrvala dlho, ale i tak nás prechádzanie jednotlivými schodiskami a miestnosťami prepojenými so skalou fascinovalo. Napriek tomu, že v hrade sa nenachádzalo veľa nábytku a iných zbierkových predmetov, hrad mal svoju atmosféru. Po prehliadke sme si mohli ešte v malom obchodíku kúpiť nejaký ten suvení, ale nezdržali sme sa dlho, pretože nás ešte pred cestou domov čakalo ľadovcové jazero Bled. Po nedlhej ceste k jazeru, ešte pred tým ako sme k nemu úplne zišli, sme sa zastavili v jednej cukrárni, kde sme všetci dostali miestu tradičnú špecialitu – Bledský krémeš. Ten je veľmi podobný nášmu slovenskému krémešu, no má trošku inú receptúru, avšak na pohľad je taký istý. Zákusok bol dosť veľký i na to, že niektorým poslúžil aj ako sladký obed a nám už potom nič nebránilo ísť a „vychodiť ho“ okolo krásneho jazera Bled. Na jazere sa môžete člňkovať a člnom sa dostať až na malý ostrov s Kostolom Panny Márie, alebo sa môžete vybrať na hrad Bled týčiaci sa na brehu nad jazerom. Z časových dôvodov nám musela stačiť iba prechádzka okolo jazera, pričom sme si mohli maximálne vychutnať nádherné okolie aj s výhľadom na Alpy a poslednýkrát sa pokochať krásnou slovinskou prírodou, pretože nás čakala už len šesťhodinová cesta domov.

Program exkurzie bol ako aj po iné roky veľmi rozsiahly a veľmi pútavo naplánovaný. Videli sme množstvo múzeí, pamätihodností a prírodných útvarov a počuli niekoľko veľmi dobrých študentských referátov. Hoci prioritou bola odborná stránka, ktorá bola určite naplnená, myslím, že exkurzia bola hodnotná i po tej ľudskej stránke. A to nielen v prístupe pedagógov, ale aj v tom, že priniesla možnosť lepšie sa navzájom medzikatedrovo spoznať a utužiť tak vzájomné vzťahy medzi študentmi fakulty.

Lea Daňková